

Vlada Republike Hrvatske

**Pregovaračko stajalište Republike Hrvatske
za Međuvladinu konferenciju o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji
za poglavlje 17. „Ekonomska i monetarna politika“**

Zagreb, 18. listopada 2006. godine

**MEĐUVLADINA KONFERENCIJA O PRISTUPANJU
REPUBLIKE HRVATSKE EUROPSKOJ UNIJI**

PREGOVARAČKO STAJALIŠTE REPUBLIKE HRVATSKE

POGLAVLJE 17. – EKONOMSKA I MONETARNA POLITIKA

I. SAŽETAK PREGOVARAČKOG STAJALIŠTA

Republika Hrvatska prihvaća pravnu stečevinu Europske unije (EU) obuhvaćenu poglavljem 17. "Ekonomska i monetarna politika" kakva je na snazi 1. lipnja 2006. godine, te je spremna ostvariti njenu punu provedbu do pristupanja EU. Za potrebe priprema za članstvo, Hrvatska u ovoj fazi smatra 2009. godinu ciljnom godinom svog pristupanja u EU.

Hrvatska ne traži trajna izuzeća niti prijelazna razdoblja za provedbu pravne stečevine obuhvaćene ovim poglavljem.

Hrvatska uzima u obzir da će po pristupanju u EU, sukladno članku 122. Ugovora o osnivanju Europske zajednice, sudjelovati u Ekonomskoj i monetarnoj uniji kao država članica EU s privremenim izuzećem (derogacijom), a, nakon što ispuni kriterije konvergencije iz Maastrichta, Hrvatska namjerava uvesti euro kao svoju nacionalnu valutu.

II. ZAKONODAVNI I INSTITUCIONALNI OKVIR

Temeljni propisi Republike Hrvatske koji uređuju područja obuhvaćena poglavljem "Ekonomska i monetarna politika" jesu Ustav Republike Hrvatske (NN 56/1990, 135/1997, 8/1998- pročišćeni tekst, 113/2000, 124/2000- pročišćeni tekst, 28/2001, 41/2001- pročišćeni tekst, 55/2001), Zakon o Hrvatskoj narodnoj banci (NN 36/2001), Zakon o osiguranju depozita (NN 177/2004), Zakon o osiguranju (NN 151/2005), Zakon o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima (NN 49/1999, 63/2000, 103/2003 i 177/2004), Zakon o štedno-kreditnim zadrugama (NN 84/2002), Zakon o Fondu hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji (NN 163/2003) i Zakon o općem upravnom postupku (NN 53/1991, 58/1993 i 103/1996).

Specifična pitanja u provedbi fiskalne politike regulirana su Zakonom o proračunu (NN 96/2003), Pretpristupnim ekonomskim programom 2006.-2008., te Smjernicama ekonomske i fiskalne politike 2006.-2008.

Zakonodavstvo Republike Hrvatske u spomenutim područjima u velikoj je mjeri već usklađeno s pravnom stečevinom EU. Određene neusklađenosti uočene su kad je riječ o položaju i neovisnosti središnje banke, kao i u nekoliko specifičnih zakonskih propisa (Zakon o osiguranju, Zakon o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima, Zakon o štedno-kreditnim zadrugama, Zakon o osiguranju depozita i Zakon o fondu hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji) koji državi omogućuju privilegirani pristup financijskim institucijama. Hrvatska ne očekuje poteškoće s usklađivanjem ovih propisa do pristupanja u EU.

U Hrvatskoj postoji odgovarajući institucionalni okvir za provedbu pravne stečevine u ovom poglavlju. Stoga, nije potrebno utemeljenje bilo kakvih novih institucija ili javnih tijela, već samo odgovarajuća prilagodba postojećih institucija zahtjevima sudjelovanja Hrvatske u Ekonomskoj i monetarnoj uniji, te u pojedinim segmentima stručna nadgradnja. Za provedbu pravne stečevine u prvom su redu nadležni Hrvatska narodna banka i Ministarstvo financija.

U cilju postizanja pune i učinkovite primjene pravne stečevine do pristupanja u EU Hrvatska će nastaviti s daljnjim usklađivanjem zakonodavstva i jačanjem svoje administrativne sposobnosti. Aktivnosti i mjere koje Hrvatska u tom smislu planira poduzeti opisane su u poglavlju III.

III. USKLAĐIVANJE ZAKONODAVNOG I INSTITUCIONALNOG OKVIRA S PRAVNOM STEČEVINOM EU

Monetarna politika

Položaj i neovisnost Hrvatske narodne banke

Zakon o Hrvatskoj narodnoj banci u značajnoj je mjeri usklađen s pravnom stečevinom EU, ali postoje područja u kojima će biti potrebna daljnja prilagodba prije pristupanja EU. Republika Hrvatska će uskladiti Zakon o Hrvatskoj narodnoj banci s pravnom stečevinom EU najkasnije do 31. prosinca 2007. godine. Usklađivanje Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci odnosi se na sljedeća pitanja:

Neovisnost Hrvatske narodne banke - općenito

Prema čl. 53. st. 3. Ustava Republike Hrvatske, Hrvatska narodna banka je u svom radu samostalna i odgovorna Hrvatskom saboru. Poblize značenje ovih pojmova ne definira se u Ustavu Republike Hrvatske nego u Zakonu o Hrvatskoj narodnoj banci. Usklađivanjem Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci značenje pojmova samostalnost i odgovornost bit će u potpunosti usklađeno s pravnom stečevinom EU, posebice s člankom 108. Ugovora o osnivanju Europske zajednice.

Mišljenje je Republike Hrvatske da čl. 53. st. 3. Ustava Republike Hrvatske nije u neskladu s pravnom stečevinom EU. Neusklađenost s pravnom stečevinom, a u vezi ovog članka Ustava, proizlazi isključivo iz neusklađenosti Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci. U tom pogledu Hrvatska ističe da hrvatski jezik (odnosno prijevod) ne pravi razliku između engleskih riječi *responsibility* i *accountability*, a što je moglo dovesti do određenih nejasnoća i razlika u tumačenju pojma *odgovornost* u engleskom prijevodu hrvatskoga Ustava. Usklađivanje Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci uključit će izmjenu čl. 2. 2. tako da će njegov tekst biti identičan čl. 53. st. 3. Ustava. Ostale izmjene Zakona, kojima će biti zajamčena njegova usklađenost s pravnom stečevinom EU, opisane su u nastavku stajališta. Nakon usklađivanja Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci jasno će proizlaziti da Hrvatska narodna banka nije, u engleskom smislu riječi, *responsible* nego je *accountable* prema Hrvatskom saboru.

Funkcionalna neovisnost (ciljevi Hrvatske narodne banke)

Hrvatska narodna banka ima jasno definiran osnovni cilj - stabilnost cijena, dok se sekundarni ciljevi odnose na podržavanje ekonomske politike Republike Hrvatske u onoj mjeri u kojoj oni ne dovode u pitanje ostvarivanje osnovnoga cilja. Izmjenom zakona regulirat će se da će Hrvatska narodna banka od uvođenja eura, ne dovodeći u pitanje ostvarivanje svog osnovnoga cilja, podupirati opću gospodarstvenu politiku Europske unije u skladu s načelom otvorenog tržišnog gospodarstva i slobodne konkurencije, dajući prednost učinkovitoj raspodjeli sredstava, a u skladu sa čl. 2. Ugovora o osnivanju Europske zajednice. Nadalje, kako bi se izbjegla bilo kakva neodređenost vezana uz osnovni cilj središnje banke, u čl. 3.1. Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci izbrisat će se riječi “u okviru njezinih ovlasti“.

Institucionalna neovisnost

Na području institucionalne neovisnosti središnje banke, izmjenama Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci jasno će se definirati da se odredbe Zakona o općem upravnom postupku u dijelu koji se odnosi na poništavanje, ukidanje, izvanredno ukidanje i proglašavanje odluka ništavim ne mogu odnositi na rješenja koje donosi Hrvatska narodna banka. Rješenja koje u pitanjima iz djelokruga svoje nadležnosti donosi Hrvatska narodna banka bit će konačna u upravnom postupku i protiv njih će se moći pokrenuti jedino upravni spor. Nadalje, ukinut će se odredba prema kojoj Hrvatski sabor potvrđuje Statut Hrvatske narodne banke.

S obzirom da se odgovornost Hrvatske narodne banke prema Hrvatskom saboru treba odnositi isključivo na *ex post* kontrolu, izvršit će se i nekoliko izmjena Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci kojima će se zajamčiti da Hrvatski sabor neće davati upute, odobravati, poništavati ili odgađati odluke Hrvatske narodne banke ili obavljati *ex ante* konzultacije s Hrvatskom narodnom bankom. Na to se odnose sljedeće izmjene Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci:

- (1) Ukinut će se mogućnost razrješenja guvernera i članova Savjeta Hrvatske narodne banke prije isteka mandata zbog bitnog odstupanja od ostvarenja osnovnog cilja Hrvatske narodne banke (čl. 42.1.(g)).
- (2) Preciznije će se formulirati obveze Hrvatske narodne banke o izvješćivanju tako da bude potpuno jasno da se čl. 59. odnosi na transparentnost rada i izvješćivanje javnosti, a čl. 58. na izvješćivanje Hrvatskog sabora koje može biti isključivo *ex post* (čl. 59.).
- (3) Regulirat će se da se zaključcima koje može donijeti Hrvatski sabor nakon rasprave o izvješću Hrvatske narodne banke ne može umanjiti neovisnost središnje banke (čl. 58.1.).
- (4) Regulirat će se da se suradnjom Hrvatske narodne banke i Vlade Republike Hrvatske ne može umanjiti neovisnost središnje banke (čl. 5.1.).
- (5) Uskladit će se čl. 2.2. sa čl. 53. Ustava, tako da članci budu identični i sukladni pravnoj stečevini EU.

Financijska neovisnost

Na području financijske neovisnosti, izmjenama Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci ukinut će se mogućnost pokrivanja gubitka dužničkim vrijednosnim papirima koje je izdala Republika Hrvatska (čl. 53.). Gubitak Hrvatske narodne banke moći će se pokriti isključivo iz rezervi Hrvatske narodne banke.

Osobna neovisnost

Na području osobne neovisnosti, iako Zakon o Hrvatskoj narodnoj banci navodi drugačijim riječima razloge za razrješenje guvernera i ostalih članova Savjeta prije isteka mandata, zakonske odredbe su usklađene s pravnom stečevinom EU izuzev čl. 42.1.(g), koji će se brisati.

Zabrana izravnog monetarnog financiranja javnog sektora

Hrvatska će izmijeniti Zakon o Hrvatskoj narodnoj banci najkasnije do 31. prosinca 2007. godine i radi usklađivanja s pravnom stečevinom EU koja se odnosi na zabranu izravnog monetarnog financiranja javnog sektora. Obuhvat javnog sektora u članku 36. Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci proširit će se kako bi, pored Republike Hrvatske, uključivao i tijela regionalne i lokalne države i druga javna tijela. Od dana pristupanja Hrvatske EU, zabrana izravnog monetarnog financiranja javnog sektora odnosit će se i na srodne institucije država članica EU i srodne institucije EU.

Zabrana povlaštenog pristupa javnog sektora financijskim institucijama

Nekoliko specifičnih zakona o financijskim institucijama sadrže prudencijalne odredbe koje će trebati uskladiti s pravnom stečevinom EU koja se odnosi na zabranu povlaštenog pristupa javnog sektora. Stoga će Republika Hrvatska usklađivanje zakona s pravnom stečevinom EU provesti:

- (i) izmjenom Zakona o osiguranju koja će se provesti do kraja drugog tromjesečja 2008. godine, a osigurat će se da povlašteni pristup javnog sektora sadržan u čl. 123. bude izvan snage od dana pristupanja Hrvatske EU;
- (ii) izmjenom Zakona o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima koja će se provesti do kraja prvog tromjesečja 2007. godine, a osigurat će se da povlašteni pristup javnog sektora sadržan u čl. 71. bude izvan snage od dana pristupanja Hrvatske EU;
- (iii) novim Zakonom o kreditnim unijama koji će zamijeniti Zakon o štedno-kreditnim zadrugama i samim time ukloniti odredbe koje omogućuju povlašteni pristup javnom sektoru sadržane u čl. 10. sadašnjeg zakona do kraja 2006. godine;
- (iv) novim Zakonom o osiguranju depozita koji će se donijeti do kraja 2007. godine, te ukloniti odredbe koje omogućuju povlašteni pristup javnom sektoru sadržane u čl. 17. sadašnjeg Zakona;
- (v) izmjenom Zakona o fondu hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji koja će se provesti do kraja 2008. godine uklanjanjem odredbe koja omogućava povlašteni pristup javnom sektoru sadržane u čl. 10., ukoliko ne dođe do likvidacije fonda hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji prije kraja 2008. godine.

U vezi čl.10. Zakona o fondu hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, Republika Hrvatska smatra da fond u ovom trenutku ne predstavlja oblik narušavanja zabrane privilegiriranog pristupa države financijskim institucijama, budući da udjeli u fondu nisu ni prenosivi niti unovčivi. Naime, Zakonom o fondu hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji Hrvatska je osnovala poseban fond čija je svrha obeštećenje hrvatskih branitelja i njihovih obitelji. Imovina fonda sastoji se isključivo od imovine koju je Hrvatska donirala u fond, a udjeli u fondu su neprenosivi i neunovčivi. Udjeli će postati unovčivi tek krajem 2008. godine kada istekne tri godine od dana stjecanja udjela u fondu. Na temelju Zakona Vlada Republike Hrvatske mora donijeti odluku o likvidaciji fonda ukoliko

neto imovina fonda u roku 6 mjeseci nakon isteka roka od tri godine padne ispod 50% vrijednosti neto imovine utvrđene na zadnji dan treće godine. Ukoliko do likvidacije fonda dođe prije kraja 2008. godine, izmjena Zakona o fondu hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji neće biti potrebna.

Nakon usklađivanja spomenuti zakoni neće sadržavati odredbe koje bi mogle biti u primjeni nakon pristupanja EU, a da nisu u skladu s pravnom stečevinom EU koja se odnosi na povlašteni pristup javnog sektora financijskim institucijama.

Integracija Hrvatske narodne banke u Europski sustav središnjih banaka

U Zakon o Hrvatskoj narodnoj banci ugradit će se odredbe kojima se omogućuje integracija Hrvatske narodne banke u Europski sustav središnjih banaka (ESSB) od dana pristupanja EU, kao i odredbe da će od dana uvođenja eura kao novčane jedinice Republike Hrvatske Hrvatska narodna banka u potpunosti poštovati odredbe Statuta ESSB-a i Europske središnje banke (ESB). U slučaju neusklađenosti pojedinih odredbi Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci sa Statutom ESSB-a i ESB-a, važit će odredbe Statuta. Integracijske odredbe usvojit će se istovremeno s usklađivanjem Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci s pravnom stečevinom EU odnosno najkasnije do 31. prosinca 2007. godine, a primjenjivat će se od dana pristupanja EU.

Euro

Nakon što postane punopravna članica EU i ispuni kriterije konvergencije iz Maastrichta, Republika Hrvatska namjerava uvesti euro kao svoju nacionalnu valutu. Hrvatska stoga već u pretpristupnom razdoblju ulaže napore da u što većoj mjeri osigura preduvjete za ispunjavanje kriterija za uvođenje eura, te očekuje da će ostvarena postignuća u tom području, koja se odražavaju u stabilnom tečaju kune prema euru, niskoj inflaciji potrošačkih cijena te smanjenju proračunskog deficita biti prepoznata od strane Europske unije. Kako bude tekao nastavak procesa integracije u Ekonomsku i monetarnu uniju, Hrvatska će uložiti dodatne napore kako bi u potpunosti ispunila kriterije konvergencije, i time u dogledno vrijeme omogućila uvođenje eura kao nacionalne valute.

Ekonomska i fiskalna politika

U zakonodavstvu Republike Hrvatske nema odredbi koje bi bile neusklađene s pravnom stečevinom EU na području ekonomske i fiskalne politike.

Koordinacija ekonomske politike

Praćenje ekonomskih kretanja u Republici Hrvatskoj već se provodi u okviru Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Hrvatske i Europskih zajednica i njihovih država članica, kao i kroz Pretpristupne ekonomske programe. Postoji i redovita razmjena informacija između relevantnih institucija Republike Hrvatske i Europske unije. Osnovni makroekonomski pokazatelji za razdoblje 2000. – 2005. nalaze se u Prilogu 1.

Hrvatska je po pristupanju u EU spremna sudjelovati u koordinaciji ekonomskih politika država članica EU, u skladu s Ugovorom o osnivanju Europske zajednice (čl. 99.2). Hrvatska će također nakon pristupanja EU za potrebe višestranog nadgledanja (čl. 99.3. Ugovora o osnivanju Europske zajednice), redovito informirati relevantne institucije EU o ekonomskim kretanjima u Hrvatskoj.

Fiskalna politika

Zakonodavni okvir EU koji regulira fiskalnu politiku utvrđen je člankom 104. Ugovora o osnivanju Europske zajednice, Protokolom Ugovora o postupku u slučaju prekomjernoga deficita, Paktom o stabilnosti i rastu te ostalim provedbenim uredbama, koje će Hrvatska direktno primjenjivati po pristupanju u EU.

Hrvatska je u zakonodavnom smislu regulirala pitanje razine duga čiji iznos sukladno Zakonu u proračunu (čl. 85.) ne smije prijeći 60 posto bruto domaćeg proizvoda. Ostala područja pravne stečevine EU koja uređuju fiskalnu politiku, odnosno izbjegavanje prekomjernog deficita, sadržana su u dokumentima Vlade Republike Hrvatske, Smjernicama ekonomske i fiskalne politike i Pretpristupnom ekonomskom programu. U spomenutim dokumentima utvrđuje se srednjoročni fiskalni okvir te postavljaju ciljevi razine deficita i javnog duga u skladu s referentnim vrijednostima procedure prekomjernog deficita, što svjedoči o činjenici da Hrvatska namjerava voditi fiskalnu politiku u skladu s načelima koja se primjenjuju u EU.

U pogledu pravovremenog i kvalitetnog izvješćivanja o stanju proračunskog deficita i javnog duga, uvažavajući metodologiju ESA 95, Hrvatska je, sukladno obvezi koju je istaknula u svojim Smjernicama ekonomske i fiskalne politike 2006.-2008., već počela s fiskalnim izvješćivanjem u 2006. godini.

Učinkovita provedba pravne stečevine zahtijevat će također daljnju nadogradnju statističkih i analitičkih sposobnosti državnih i javnih tijela, a naročito Ministarstva financija, Hrvatske narodne banke i Državnog zavoda za statistiku, na čemu će Hrvatska nastaviti raditi u pretpristupnom razdoblju.

U svrhu metodološke i profesionalne nadogradnje statističkih kapaciteta, Državni zavod za statistiku, Hrvatska narodna banka i Ministarstvo financija su korisnici CARDS 2003 Twinning projekta s Finskom, Danskom i Švedskom čiji je cilj usklađivanje cjelokupne nacionalne statistike s metodologijom ESA 95.

Prilog 1. Osnovni ekonomski pokazatelji Republike Hrvatske

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.
BDP po stanovniku (u EUR)	4.560	4.998	5.507	5.906	6.397	6.972
BDP - godišnja stopa rasta (% stalne cijene)	2,9	4,4	5,6	5,3	3,8	4,3
Prosječna godišnja stopa inflacije	4,6	3,8	1,7	1,8	2,1	3,3
Saldo tekućeg računa platne bilance (% BDP-a)	-2,4	-3,7	-8,6	-7,1	-4,9	-6,3
Inozemni dug (% BDP-a)	60,6	60,7	61,5	75,5	80,2	82,5
Bruto međunarodne pričuve (u mjesecima uvoza robe i usluga, na kraju razdoblja)	4,3	5,3	4,9	5,2	4,8	5,1
Deficit opće države (% BDP-a)	-6,5	-6,8	-4,9	-6,2	-4,9	-4,1
Dug opće države (% BDP-a)	39,7	40,6	40,0	40,9	43,7	44,3
Stopa nezaposlenosti (ILO)	16,1	15,8	14,8	14,3	13,8	12,7

Izvor: HNB, DZS, MF